

Hotel Hallo
uitgelegd!

Introductie

Hotel Hallo

1 Doelgroep

Duizenden kinderen leren Nederlands, zowel binnen als buiten ons taalgebied: in het Franstalig onderwijs in België, in de Franse en Duitse grensregio's, in een van de tweehonderd Nederlandse Taal- en Cultuurscholen wereldwijd of op internationale scholen. Daarnaast zijn er ook kinderen die niet naar een school gaan om Nederlands te leren, maar ouders hebben die hen de taal thuis bij willen brengen. Dit woordenschatpakket is geschikt voor al deze verschillende kinderen. Het is bedoeld voor alle kinderen die vrijwel geen Nederlands spreken en het als nieuwe taal moeten leren. Omdat het **flexibel** is en **gemakkelijk te gebruiken**, is het geschikt voor gebruik in de klas en daarbuiten.

In de klas kunnen docenten – waar ook ter wereld – vrij met het materiaal omgaan: het pakket is bruikbaar als woordenschatleergang, maar kan ook dienen als bron van extra materiaal naast een lesmethode. Docenten kunnen er dan de voor hen relevante zaken 'uitplukken'. Er is ook ruimte voor eigen aanvullingen, zodat *Hotel Hallo* voor verschillende leeftijden en niveaus kan worden gebruikt. Het geheel bestaat uit een **tekstboek**, een **werkboek**, **audiomateriaal** en een **website**. Het **tekstboek met de bijbehorende spreek- en luisteroefeningen en alle audio** is geschikt voor kinderen vanaf 5 jaar. Het **werkboek**, met lees- en schrijfopdrachten, is bedoeld voor kinderen vanaf 7 jaar.

2 Inhoud

De focus in *Hotel Hallo* ligt op **woordenschatverwerving** en **mondelijke communicatie** (spreken en luisteren), minder op grammatica, schrijven of spelling. Een goede woordenschatbeheersing is immers cruciaal voor een goede taalvaardigheid. Je hebt woorden nodig, en kennis over hun betekenis en gebruik, om je gedachten en ideeën te kunnen overbrengen. Ook voor het begrijpen van taal is een goede woordenschat onmisbaar. Om deze specifieke doelgroep van anderstalige of taalzwakke kinderen aan te spreken, werken we in deze methode vooral met leuke verhalen en liedjes, en minder met traditioneel schoollesmateriaal.

Door het **afwisselende lesmateriaal** blijven de kinderen **gemotiveerd**. Ze kijken naar **stripverhaaltjes**, ze openen een **vertelkoffer** en bespreken de inhoud met elkaar, ze luisteren naar een **radioshow** met dialogen die ze kunnen naspelen, ze oefenen taalhandelingen via **rollenspelen**, luisteren naar **verhaaltjes** en **liedjes** en kunnen zelfs meezingen, met de tekst ernaast. Bij de verschillende lesonderdelen is telkens een overzichtelijk woordenlijstje opgenomen, inclusief een aantal frequente **taalhandelingen**, zoals 'Hoe stel je jezelf voor?' of 'Wat zeg je als je iets niet verstaat?'. Dat aangeboden taal materiaal wordt door het hele thema heen dan veelvuldig herhaald.

3 Opbouw

De sterren van *Hotel Hallo* zijn Max en Mia: twee vriendjes van negen jaar die met hun familie in het hotel wonen. Mia heeft een kleine zus en Max heeft een papegaai die vaak voor grappige situaties zorgt. Max en Mia zijn erg nieuwsgierig en willen alles weten over de gasten die in het hotel verblijven. Ze hebben daarom hun eigen radioshow, waarin ze steeds een iemand interviewen. De belevenissen van het stel vormen de rode draad door het taalpakket heen.

De basis van *Hotel Hallo* is het **tekstboek**, dat is opgedeeld in 10 thema's. Voor scholen die dit boek als woordenschatmethode willen gebruiken, geldt dat je over ieder thema 4 weken doet als je uitgaat van 2 à 3 uur les per week. In het boek worden ongeveer 1000 frequente woorden actief aangeboden.

In het tekstboek staan **de teksten van de verhalen, de radioshows en de liedjes**, voorzien van bijbehorende **lijstjes van nieuwe woorden en taalhandelingen**, en de opdrachten. Het tekstboek focust vooral op lezen, luisteren en spreken. Op de website vindt u bovendien extra luister- en spreekopdrachten bij het tekstboek, om zelf te printen. Dat zijn vooral doe-opdrachten, om samen uit te voeren, in de klas dan wel thuis: gesprekjes met elkaar hebben, plaatjes aanwijzen, iets uitbeelden, et cetera. Aan het eind van ieder thema staat wat de kinderen moeten kunnen als het thema is afgerond ('Dit kan je nu'). Deze informatie kan worden gebruikt om de kinderen te toetsen. Omdat dit materiaal bedoeld is voor verschillende onderwijsvormen, en om de gebruiker zo vrij mogelijk te laten, hebben we zelf geen specifiekere leerlijnen of tussendoelen vastgesteld.

Naast het tekstboek is er een **werkboek** dat extra lees- en schrijfoopdrachten bevat voor kinderen vanaf ongeveer 7 jaar. In het werkboek staan hoofdzakelijk **schriftelijke opdrachten**: kinderen vullen ontbrekende woorden in, trekken lijntjes van woord naar plaatje, et cetera. Deze opdrachten kunnen kinderen zelfstandig maken.

Op de **website** staan extra luister- en spreekopdrachten bij de onderdelen in het tekstboek. Ook vindt u er **materialen** die nodig zijn bij opdrachten, zoals woordkaartjes, spelletjes, portretten, et cetera. In het tekstboek wordt duidelijk verwezen naar dit materiaal. In ieder tekstboek staat helemaal voorin een unieke code, waarmee de **liedjes, radioshows** en **ingesproken verhalen** gratis van de website zijn te halen.

portretten

We raden aan om aan dit woordenschatpakket te beginnen met de eerste twee thema's, omdat Max en Mia en hun familie erin worden voorgesteld, en er woorden en taalhandelingen aan bod komen die de kinderen het best éérst kunnen leren. De overige thema's kunnen, indien gewenst, door elkaar behandeld worden, of dienstdoen als extra materiaal naast een gewone lesmethode. Er is dus geen stijgende moeilijkheidsgraad.

Elk thema bestaat uit de volgende **onderdelen**:

De strip

De strip sluit aan bij het eerste verhaal van ieder thema. We raden aan de strip te behandelen vóór het verhaal, omdat dat verhaal hier door illustraties wordt ondersteund en daardoor gemakkelijker te volgen is. De strip in het tekstboek is in kleur. Zwart-wit-versies, zowel met als zonder tekst in de tekstballonnen, vindt u in het werkboek en zijn te printen vanaf de website.

Verhalen

In elk thema zitten 2 verhalen. De zinnen zijn kort en het taalgebruik eenvoudig, zonder dat de verhalen onnatuurlijk overkomen. Humor speelt een belangrijke rol. In het eerste verhaal staan meestal de families van Max en Mia centraal: oma komt op visite, of Max en Mia gaan samen naar de tandarts met de vader van Max. In het tweede verhaal draait het vaak om een van de gasten in het hotel. Dat is iemand die past binnen het thema. Zoals een weerman in het thema 'Wat voor weer wordt het?' en een dokter in het thema 'Wat is er aan de hand?'.

De vertelkoffer

De docent in de klas (of de voorlezer thuis) vult een koffer of tas met spullen. Op de website staat per thema een foto van een vertelkoffer, zoals die gevuld zou kunnen zijn voor dat thema. U kunt zelf kiezen wat er in de koffer gaat. Houd wel rekening met het thema en de bijbehorende woordenschat. Bekijk dan samen met de kinderen de inhoud: benoem en beschrijf dingen, stel er vragen over...

Radioshows

Elk thema bevat 2 radioshows. In beide shows interviewen Max en Mia iemand. Dat kan een hotelgast zijn, maar ook een vriendje of familielid. De shows zijn belangrijk luister- en oefenmateriaal omdat ze vol zitten met nuttige woorden en taalhandelingen.

Liedjes

Een thema bevat 1, soms 2 liedjes. Die zijn speciaal voor *Hotel Hallo* geschreven. Bij het schrijven werd gelet op het betreffende thema, de woordenschat, originaliteit en humor. Door de voortdurende herhaling van woorden en het motiverende gebruik van muziek zullen kinderen nieuwe woorden beter onthouden. Bovendien zorgen de liedjes voor afwisseling in de klas.

4 In de les

Als gezegd is *Hotel Hallo* te gebruiken als voorlees- en oefenboek voor thuis, als extra materiaal naast andere leergangen, en als zelfstandig woordenschatpakket. Op de volgende pagina staat een suggestie voor een lesindeling voor wie het volledige pakket wil gebruiken in een klassituatie. Hoewel u voor het overige erg vrij met het materiaal en de volgorde van de onderdelen kunt omspringen, raden we u aan om de strip telkens aan te bieden vóór verhaal 1. Bij de audio kunt u het verhaal of de dialoog uiteraard ook zelf voorlezen. Dat is bijvoorbeeld bij een eerste luisterbeurt handig, omdat u dan het tempo kunt bepalen, en kunt stoppen om woorden uit te leggen of vragen te stellen.

SUGGESTIE LESINDELING

week 1	week 2	week 3	week 4
<p>STRIP </p> <ul style="list-style-type: none"> • tekstboek + website • werkboek <p>VERHAAL 1 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • tekstboek + website 	<p>VERHAAL 1 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • werkboek <p>RADIOSHOW 1 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • tekstboek + website <p>LIEDJE 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • tekstboek + website 	<p>VERHAAL 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • tekstboek + website <p>VERTELKOFFER </p> <ul style="list-style-type: none"> • tekstboek + website • werkboek 	<p>RADIOSHOW 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • tekstboek + website • werkboek <p>LIEDJE 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • tekstboek + website <p>TOETS</p>
thuis oefenen	thuis oefenen	thuis oefenen	thuis oefenen
<p>VERHAAL 1 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • werkboek <p>RADIOSHOW 1 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio <p>LIEDJE 1 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio 	<p>RADIOSHOW 1 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • werkboek <p>VERHAAL 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio 	<p>VERHAAL 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • werkboek <p>RADIOSHOW 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio <p>LIEDJE 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio 	<p>LIEDJE 2 </p> <ul style="list-style-type: none"> • audio • werkboek <p>VERHAAL 1 </p> <p>volgende thema</p> <ul style="list-style-type: none"> • audio

Met de bovenstaande lesindeling in het achterhoofd, kunt u de kinderen vragen de audio van een onderdeel opnieuw te beluisteren nadat het in de klas werd behandeld. Ze kunnen dan bijvoorbeeld met ouders, broers of zussen, opa en oma luisteren en praten over wat ze geleerd hebben, als **herhaling**. U kunt de kinderen – als dat niet te moeilijk is – ook vragen om audiomateriaal te beluisteren vóórdat het in de klas wordt aangeboden. Dan zullen ze al wat woorden of taalhandelingen herkennen in de klas en wordt eventuele **voorkennis** alvast geactiveerd.

De oefeningen bij elk onderdeel van *Hotel Hallo* zijn over het algemeen opgebouwd van **receptief** over **reproductief** naar **productief**. Receptieve oefeningen zijn het eenvoudigst, omdat kinderen niet zelf actief taal hoeven te produceren. Door receptieve vragen te stellen kunt u erachter komen of een kind u heeft begrepen. Bij reproductieve opdrachten herhalen kinderen een voorbeeld of veranderen ze een aangeboden uiting slechts minimaal, bij productieve opdrachten moeten ze zelf actief taal produceren. Enkele voorbeelden:

Receptieve vragen:

- Waar is de tafel? Wijs maar aan.
- Krijgt Max het koekje?
- Is dit een boek?
- Kun jij de deur opendoen? Doe maar open.

Reproductieve vragen:

- Mijn naam is Joris. Wat is jouw naam?
- Maak het rijtje af: 'Ik heb een vraag. Jij hebt een vraag. Hij ...'
- Heeft opa een auto? Nee, hij heeft geen auto. Heb jij een auto?

Productieve vragen:

- Wat doet Pollie?
- Wie doet de deur open?
- Lex vraagt of Mia een koekje wil. Wat zegt Mia?
- Waar staat de koffer?
- Waarom huult Katja?
- Kun je je even voorstellen?
- Wat zeg je als je iemand groet?

Ten slotte merken we nog op dat u zeker niet enkel aan het in deze methode geleverde materiaal gebonden bent om Nederlands te oefenen. U kunt ook zelf spelletjes verzinnen en materiaal dat u hier vindt aanpassen. Hoe meer afwisseling, hoe leuker. En hoe leuker, hoe gemotiveerder de kinderen.

5 Succesvol tweetalig worden

Hoe succesvol het leren van een tweede taal bij kinderen zal verlopen, is moeilijk te voorspellen. Het aantal factoren die hierbij een rol spelen, is erg groot: motivatie, attitude, tijd, intelligentie, leeftijd, cognitieve ontwikkeling, sociale vaardigheden en de sociaal-economische status van de leerling zijn er slechts een paar.

De meest bepalende factor voor succes zijn **motivatie** en een **positieve attitude** tegenover de moedertaal én de tweede taal. Ouders die zuchten en steunen als de kinderen naar de Nederlandse les gebracht moeten worden, hoeven zich niet te verbazen over slechte resultaten of de geringe motivatie van de kinderen. Wie actief met de kinderen oefent, liedjes zingt, verhalen voorleest en de kinderen dus enthousiast maakt (en houdt), zal merken dat ze vooruitgang boeken.

U hoeft zich echter geen zorgen te maken als een kind maar langzaam vorderingen maakt. Vaak begrijpt het meer dan het kan zeggen: de passieve kennis is dan groter dan de actieve kennis. Het niveau van de moedertaal is wel medebepalend voor het niveau van de tweede taal. Vaardigheden verworven in de ene taal werken door in de andere taal, als er maar voldoende motivatie en oefenmogelijkheden zijn.

Een andere belangrijke factor voor succes is de **tijd** die aan het Nederlands wordt besteed: taal leer je in interactie, dat betekent dat zowel ouders als docenten zo veel mogelijk Nederlands moeten spreken met de kinderen. Om echt tweetalig te worden, zijn die enkele uurtjes les per week niet voldoende!

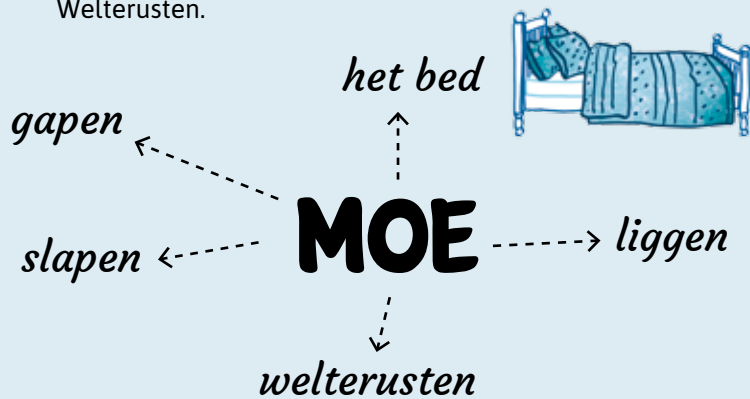
Nederlands, Nederlands en nog eens Nederlands

Kinderen breiden hun woordenschat op twee manieren uit: intentioneel (door ze woorden expliciet aan te leren) en incidenteel (doordat ze woorden toevallig oppikken). Intentioneel leren gaat erg langzaam – tot 500 woorden per jaar in de moedertaal –, maar in de praktijk (incidenteel) leren kinderen in hun moedertaal jaarlijks zo'n 3000 woorden: ze pikken woorden en betekenissen op uit de context. Een rijk woordenschataanbod is dus noodzakelijk voor woordenschatuitbreiding.

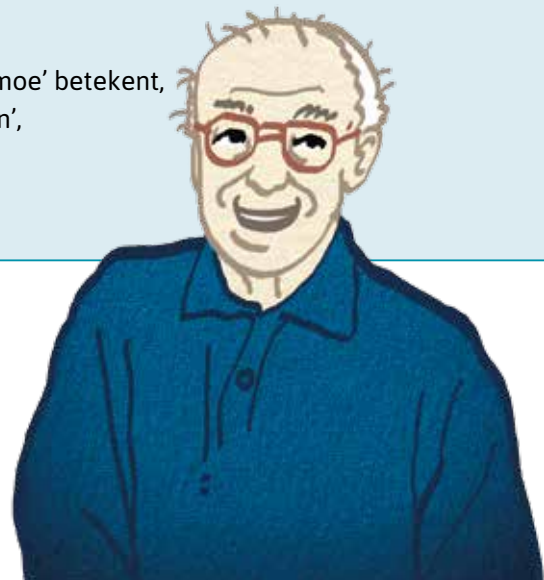
Vandaar dat het zo belangrijk is om zo veel mogelijk Nederlands te spreken! Dat kan natuurlijk een grote uitdaging zijn: wanneer je een kind iets wilt uitleggen is het soms verleidelijk om over te schakelen naar zijn of haar moedertaal. Toch moet u die verleiding weerstaan, want juist iets **uitleggen in het Nederlands** biedt mogelijkheden tot **woordenschatuitbreiding**. U biedt dan verschillende betekenisrelaties aan en helpt het kind met incidentele taalverwerving. Zie het onderstaande voorbeeld.

Een docente heeft iets voorgelezen over opa die moe is. Ze wil een leerling duidelijk maken wat 'moe' betekent:

lerares: Opa is moe.
Ik ben moe. (Ze wijst op zichzelf, wrijft in haar ogen, gaapt)
Ik gaap...
Ik ga slapen.
(Ze tekent een bed op het bord en wijst erop, dan wijst ze naar de grond.)
Ik ga in bed liggen.
(Gaapt weer, rekt zich uit.)
Welterusten.

De docente heeft nu niet alleen duidelijk gemaakt wat 'moe' betekent, maar ook dat het iets te maken heeft met 'slapen', 'gapen', 'welterusten', 'liggen' en 'bed'.

6 Hoe woordenschat aanleren?

In de praktijk volgt men bij het aanleren van nieuwe woorden **vier stappen**: voorbereken, semantiseren, consolideren en controleren.

Vorbewerken is de introductie. U roept een context op, de kinderen worden betrokken gemaakt, u maakt ze alert en nieuwsgierig, en een deel van de eventueel reeds gekende woordenschat in hun hoofd wordt geactiveerd. Daar zullen we nieuwe woorden bij aanhaken. Hoe pak je dat aan? U kunt iets spannends vertellen, verwijzen naar een gebeurtenis of een foto laten zien.

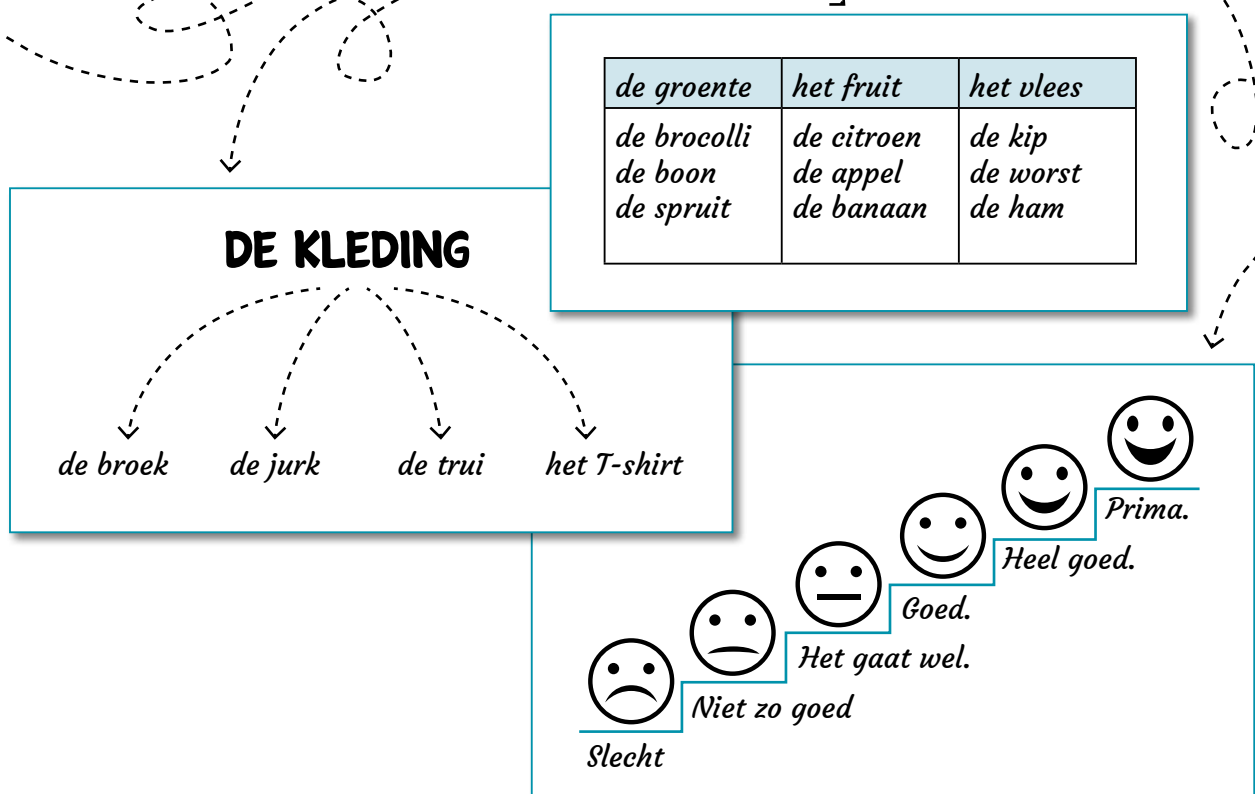
Semantiseren is betekenis geven aan de geselecteerde woorden. Dat kan vluchtig gebeuren, zodat duidelijk is waar een woord naar verwijst (plaatje van een kikker: 'Dit is een kikker'). Maar het kan ook robuust en diepgaand, zodat de woord- en diepere betekenis aan bod komen ('Een kikker is groen, leeft in het water en op het land, kan springen en kwaken, ...'). Op die manier wordt de woordenschat uitgebreid en wordt tegelijkertijd de kennis over de wereld opgebouwd. Hoe pak je dit aan? Via de drie zogenaamde uitjes: uitbreiden, uitleggen en uitbeelden. Die komen tijdens de semantisering tegelijkertijd aan bod; er is geen volgorde.

- Uitbreiden: hierbij worden meerdere woorden bij elkaar aangeboden in een logische betekenisstructuur (voorbeelden: bij opa hoort oma, bij warm hoort koud).
- Uitleggen: dit is het geven van een korte kindvriendelijke betekenisomschrijving (voorbeeld: tante is de zus van je papa of mama).
- Uitbeelden: maakt de betekenis visueel, dat kan met een foto, plaatje, tekening, of door iets voor te doen (voorbeelden: zingen, dansen, huilen).

Hierna volgt nog een vierde uitje: uitproberen.

- Uitproberen: dit zijn interactieve activiteiten en de actieve verwerking door de kinderen.

Geschikte instrumenten om betekenisrelaties zichtbaar te maken en woorden beter te doen onthouden, zijn de zogenaamde woordspin, de parachute, de kast en de woordtrap.

Om de aangeboden woorden te **consolideren** moeten ze veelvuldig worden herhaald, op een gevarieerde en speelse manier, zodat de kinderen enthousiast worden (en blijven). Een nieuw woord onthoud je pas echt als je het gemiddeld zo'n zeven keer bent tegengekomen! Belangrijk bij het consolideren is dat de nieuwe woorden zichtbaar aanwezig zijn, bijvoorbeeld via een woordmuur (anders ben je al aan het toetsen!). Via afkijken op de woordmuur raken woorden, betekenissen en betekeniserelaties ingeslepen. Ten slotte zult u de kennis van nieuwe woorden willen **controleren**. Belangrijk is de vraag: wat wilt u precies toetsen? Gaat het om het kennen van de woordvorm, of van het achterliggende concept? Moeten de kinderen het woord passief kennen (alleen begrijpen) of actief (zelf kunnen gebruiken)? Is alleen oppervlakkige of ook diepe woordkennis vereist? Er zijn namelijk verschillende niveaus van woordkennis. Het is dus niet zo dat een woord pas verworven is als een kind het direct kan oplepelen. Een woord of definitie van een woord kunnen geven is een eindstadium! Veel woorden hoeven om te beginnen eerst alleen maar passief en in een bepaalde context gekend te worden.

7 Didactische tips

Conversaties spelen een belangrijke rol in dit woordenschatpakket. Dat vraagt veel van de kinderen, maar ook van de docent. Het is belangrijk dat zowel **het taalaanbod** als **de interactie** aan de leerlingen wordt aangepast. Hieronder volgen een aantal tips.

Taalaanbod

- Spreek altijd **correct Nederlands**. Dus niet: 'Jij appel hebben?', maar: 'Wil je een appel?' Docenten en ouders zijn het voorbeeld: als u gebrekkig Nederlands spreekt, bestaat de kans dat kinderen uw taalgebruik overnemen.
- Pas uw **spreeksnelheid** aan. Spreek langzamer door minimaal te pauzeren tussen de woorden, door beter te articuleren en woorden vollediger uit te spreken.
- Gebruik **makkelijke woorden**. Praat liever over het bed dan over het poppenbed of over de tas in plaats van de boodschappentas. Ook zogenaamde transparante woorden kunnen nuttig zijn: die zijn ongeveer hetzelfde in de moedertaal van het kind. Zo gebruik je bij Franstalige of Engelstalige kinderen liever een woord als 'fantastisch' of 'excellent' dan 'geweldig', omdat ze dat herkennen en dus zonder extra uitleg begrijpen.
- Gebruik **eenvoudige korte zinnen**. Dus niet: 'Pak maar even je jasje, dat daar aan de kapstok hangt', maar wel: 'Pak je jas. Je jas hangt aan de kapstok. Daar.'
- Ondersteun het taalaanbod met **mimiek, gebaren, handelingen en materialen**: wijs dingen aan, laat plaatjes zien, doe iets voor.
- Leg **extra nadruk** op woorden die belangrijk zijn. Bijvoorbeeld: 'Wil je melk of thee?'
- **Herhaal** veel en **herformuleer**. Bijvoorbeeld: 'Wat ben je daar aan het tekenen? Jij tekent. Wat teken je? Hier, wat teken je?'
- **Benoem** wat er gebeurt. Wanneer u tijdens het uitschenken van een glas limonade zegt: 'Ik schenk een glas limonade in', dan leren kinderen allerlei woorden door te zien wat er gebeurt. Als handelingen veel worden herhaald, is de kans groot dat kinderen veel woorden spontaan oppikken. Voorbeelden van regelmatig terugkerende handelingen zijn: je jas aantrekken, veters strikken, fruit eten.

Interactie

- **Topicalisatie:** zet het belangrijkste van een zin apart. Dat kan aan het begin of aan het eind van de zin staan. Bijvoorbeeld: 'Chocolade, vind je chocolade lekker?' of: 'Waar hangt hij, je jas?'
- **Begripscontrole:** controleer of het kind u en u het kind goed begrepen hebt. Uit de reactie van een kind valt soms op te maken of het u begrepen heeft, bijvoorbeeld als het kijkt naar iets wat u net genoemd hebt. Door te herhalen wat een kind zegt of door verder te vragen, komt u erachter of u het kind begrepen hebt.
- Stel verschillende **soorten vragen**. Open vragen als: 'Wat wil je doen?' kunnen erg moeilijk zijn. Begin met meer gesloten vragen: 'Wil je iets leuks doen?', 'Is voetballen leuk of niet leuk?', 'Is dit een bal?'
- Geef kinderen de **tijd** om te reageren en volg de **interesses** van het kind. Bepaal niet altijd zelf het gespreksonderwerp. Als u bijvoorbeeld merkt dat een kind een boek of iets anders bij zich heeft waarin het erg geïnteresseerd is, vraag dan of hij of zij het wil laten zien en er iets over kan vertellen.
- **Geef feedback:** als een kind iets niet goed zegt, herhaal dan de uiting in verbeterde vorm. Bijvoorbeeld: 'Ik pop.' 'Ja, jij pakt de pop.' Door feedback te geven laat u merken dat u naar het kind luistert. Dat motiveert om meer te praten. Herhaal dus wat het kind zegt, reageer met 'Mmm', 'Ja', 'O'. Spreek ook waardering uit voor wat er gezegd wordt. Zeg niet alleen 'Goed zo!', maar benoem ook wát er goed is. Bijvoorbeeld als u vraagt of het mooi weer is vandaag en het antwoord is: 'Zon', dan kunt u zeggen: 'Heel goed, de zon schijnt. Dat heb je goed gezien.'

Bronnen

- *How Languages are Learned*, P.M. Lightbown en N. Spada, Oxford University Press, 2011.
- *Met woorden in de weer. Praktijkboek voor het basisonderwijs*, D. van den Nulft en M. Verhallen, Epo, 2009.
- *Richtingwijzer. Differentiëren op een NTC-school*, NOB, 2012.
- *De taalontwikkeling van het kind*, A. Schaerlaekens, Noordhoff Uitgevers, 2008.
- *Van theorie naar praktijk. Docentenboek bij basiscursussen Nederlands voor anderstaligen*, R. Devos, H. Van Loo en E. Versyck, Acco.